

הלוּכוֹת בְּרִבְתַּת הַפְּרֹזֶת סִימָן רִינְגְּ רַיְד

ביאורים ומוספים

(15) ואם המברך שוחח ברכתו, ראה מה שהתברך זהה בש"ע עליל סי' קס"י ומישנ"ב שם ס"ק מג, ובביה"ל שם ד"ה אבל. ואם השומע שמע את הרכבה ולאחר מכך התמהמה או שהפסיק לפני האכילה או קיום הממצוה, כתוב הגרש"ז אויערבך (שיה הלכה סי' ח אות ב) שנראה שלא יצא ידי חובה, משום שבולול זה הוא מראה שאינו רוצה לצאת ברכתו של המברך, ומה שמשתווה לכךحسب הפסק.

[משנ"ב ס"ק יח]

כלליי בזה מה שחייב הפלרי-מקדים במלשנ'ות-ז'ק סימן קס"ו¹⁴.

(16) שם (משנ"ב ז' ס"ק ח) כתוב, שאף אם היה זה במזיד, בגין שבשעה שבירך היהת דעתו לאכול ואחר כך הפסיק בין ברכה לאכילה במידה, שהדין הוא שהאחרים יוציאים בברכתו [אף שהוא אינו יוציא]. אמונב במשנ"ב לעיל (סי' קס"ז ס"ק מג) כתוב שמשמע מהפסוקים לכאורה שהشומעים אינם יוציאים ברכתו, וכמו שכתב ביה"ל שם (סי' ד"ה אבל) שלא כרבר הפט"ג, ונישאר שם במשנ"ב ב策ריך עיון לדינה.

[משנ"ב ס"ק טז]

שمبוגניין אליז"ו¹⁵. והוא גס-בן יכון להוציאם¹⁶.

(17) ואם השומעים באו על מנת לשמע את הרכבות ולעטת בהם ידי חובה, כתוב לפחות (סי' תקפט ס"ק טז) שאפילו אם בשעת מעשה שימושו לא כיוזו בפירוש לעצאת ידי חובה, מ"מ יוציא ידי חותם. (18) ואם קבש ייחד לעצאת ברכבה, כתוב ביה"ל לעיל (סי' קס"ז סי' ג ד"ה אמ) שאין המברך צריך לכוון להידיא להוציאם, שמסתמא בונתו כך כין שקבעו ייחד.

[משנ"ב ס"ק יז]

דקימא לא דשומע כענ"ה¹⁷, והרוי הוא כמברך בעצמו¹⁸.

(19) אמונם לעין השומע מהש"ז ברכות קריאת שמע, כתוב ביה"ל לעיל (סי' נט ס"ד ד"ה בחת) שאמ לא ענה אמן, אפשר שאף לעיכובא לא יצא ברכתו.

ובאופן שאין המברך חייב ברכבה, כתוב הגרעיק"א (בהגחותיו לסי' ריש ט"ד ו-ה מהטור בשם הרא"ש) שאין השמעה בלבד מספקה, אלא צריך גם שיענה אמן, ונשאר בצריך עין. והגרש"ז אויערבך (שווית מנתה שלמה ח"א סי' ג ד"ה גם אפשר) כתוב שיתכן שנוכן להזהיר את השומעים על כך. דעתה הגרא"ה קניבסקי (אשי ישראלי תשובה פט, מהוז"ב, עמ"ת תרג) שמאחר שהמשנ"ב לא הביא את דבריו אלא לעין הגומל (בסי' ריש ט"ק יא), משמע שאינו סובר כן, אלא סובר בפמ"ג כאן (משנ"ב ז' ס"ק ג) שرك לעין הגומל, שהمبرך אינו מוחיב כלל בדבר, מעכבות עניית המחויב, אך לא במקומות שمبرך ברכבת המעוזות לאחר שברך יצא, שבעצם מהחוב הוא במצוות.

(20) ומטעם זה כתוב לעיל (סי' קכד ס"ק כא) שאין לו לעונת 'ברוך הוא וברוך שמו', שמאחר ששמעו בעונה וכאן ברכבה בעצמו, יש בו הפסוק ברכבה, אמונם לעין דיעבר, כתוב שם שאין להחמיר [וזלא בהחמי אדרם שנשאר בצריך עיון לעין דיעבר]. וכן כתוב לעיל (ביה"ל בהקדמה לסי' עדר, ובסי' עה ס"ק בט) שאסור לשמע ברכבה מחרבו, וראה מה שכתבנו שם.

וחשוב באמצע תפילה שבונה עשרה ושמעו יחד שمبرך ברכבת שרצה לצאת בה ידי חובה, בגין הדבלה, ושתק התהמון לעצאת ידי חובה, דעת הגרש"ז אויערבך (שט"ב פ"ס הע' מו) שיתכן שرك המשך במליאים עמוד 52

[משנ"ב ס"ק יא]

ואם בא פרות תוקף הפסנורה, אחד מברך לבלם¹⁹.

(20) ואופן אמירות הברכה בתוך הטוענה כדי להוציא בה אחרים, עיין מה שהחבר באש"ע לעיל (סי' קעד סי' ח) ובמשנה ברורה שם. וכותב הביה"ל שם (ד"ה וכן) שבתוך טעה אף אם אפשר שאחד יברך עבור כלם, אין בכך הידור מוצה של 'ברך עם'.

[משנ"ב ס"ק יב]

ונCMDה שבעל המנגה פשוט ברכ במקומות שאין מוציאין אחד את חבירו כמעט בשום דבר-מאלל²⁰.

(21) ואך לעניין פט, כתוב לעיל (סי' קסח ס"ק בא) שהוים המנגן בכל אחד מביך לעצמו, וכן כתוב בביה"ל לעיל (סי' קסח ס"ב ד"ה והרא"ש) שכן המנהג על פי רוב. וכן כתוב לעיל (סי' ח' ס"ק יג) לעין ציצית, שאף שיותר טב שאחד יברך ויתzia את האחרים משום 'ברב' עם הדרות מלך', מ"מ לא נהגו עכשוין כן, ואפשר משום שאין הכל בקיון להתכוון לעצאת ולהוציא. ובשות' שבט הלוי (ח"ח סי' רפה) כתוב שהנהיג בסביבתו בכל אחד יברך לעצמו גם בשבת ויום טוב בגין ברכת 'המושיא' ו'ברוא פר הנטוף', משום שהרבה פעמים אין האחד שורזה לעצאת שם לב כראוי לברכת הבירור, שעריך לשמעו מתחילה ועוד סוף כולל שם ומלכות, ורוב העולם אינם יכולים לדרך בזה, וסימן שם שאמנם מי שם לב ביותר כהלה יכול לעצאת ברכבת الآخر.

ובמקרים שיש ספק אם עירך לביך, הורה הגרא"ש אלישיב (אשר האיש ח"א פ"ה אות יב) שיטול לעצאת ברכבה מזדים אחר.

[משנ"ב ס"ק יג]

לכון יככל לברך אפלו מי שאינו חיב בברכה זו²¹.

(22) וכן מ לעניין להוציא את הבקי, כתוב לעיל (סי' ח ס"ק יד) שיש אומרים שאין יכול להוציאו אלא אם כן יוציא המברך ברכבה זו, וכותב בשעה"ז שם (ס"ק בא, בשם הארחות החיקים) שמיicker הדין יוציא, אך לתחילת המעה שיברך בעצמו. וכן כתוב ביה"ל לקמן סי' רעג ס"ד ד"ה והוא, וראה ביה"ל סי' קצ' ס"ד ד"ה מהמסבין.

[משנ"ב שם]

זה השיעיר שז' בין לברכה ראשונה ובין לברכה אחרונה²². וענין לעיל בפסוק קס"ז ס"ג ט²³.

(23) וכן כתוב לעיל (סי' קס"ז ס"ק צא) ולקמן (סי' תפדר ס"ק ז) ובשעה"ז בגין (ס"ק טז) צין לדבריו לעיל (סי' קצ' ס"ק כד) שם כתוב שהגמ"א עידד שמי שלא אכל איטו יכול לברך ברכבת המזון עברור מי שאינו בקי, ושהאיד כתוב שאינו יכול להוציאו מדרבנן. אמונם, ביה"ל לקמן (סי' תפדר ס"א סוף ד"ה ומוצה) כתוב שמי שלא אכל יכול לברך עבורי, משום שקיים לא טופר מברך ובורו יצוא.

(24) שנתבאר שם, שלקטנים יכול לברך אף כשלא אכל עמהם, כדי להנכם במצוות. ובמשנ"ב (שם ס"ק עג) הוסיף, שאפלו קטנים שאינם בניו ואין חינוכם מונע עליו מעד הדין, מותר לברך עמהם כשורצים להנות ואין יוזעים לברך בעצם.

ובאופן שمبرך ליטן, גודול שומע ומוכון לעצאת, כתוב החוז"א או"ח סי' לה ס"ק ז) שאינו יוציא משום שאינה נשחתת ברכבה אצל הגדל, אך שאחיב חיב ברכבה זו מזמן מצות חינוך.

[משנ"ב ס"ק טו]

זה ברכתו הני לבטלה בין שאינו אוכל בעצמו, ואיך יצאו על-דרו²⁴.



הלבות ברפתק היפות סימן ריגRID

1000

קכ

ו' ר' לאשד'שנה כי' ו' ר' לאשד'שנה עכשו (ג) ו' ר' לאשד'שנה עכשו (ג) בפרקות (יב) שפל אחד מברך לעצמו: ב' יאן המברך (יד) מוציא אחים אל-אַמְּבָּן יָבֵל וַיְשַׁתֵּחַ עַמְּמָם, (טו) וְאֵן יוֹצָאִים (ט) ו' בְּשִׁמְעַתן (טו) שְׁמַבְּנִין אַלְיָו (ו) יָאָבָלוּ לְאַעֲנִי אָמֵן: ג' חָאֵן יוֹצָא יְדֵי חֹבְתוֹ (יח) בְּשִׁמְעַת בְּרָכָה אָפָלוּ יְעַנֵּה אָמֵן. אל-אַמְּבָּן שְׁשָׁמָעה (ו' מתחלה ועד סוףה שנותבון ליצאת בָּה יְדֵי חֹבְתוֹ, יְמַמְּבָרֵךְ נחתון גַּמְּבָרֵךְ לְהֹזְצָאוֹ יְדֵי חֹבְתוֹ:

ר' יריד בכל ברכה צריך להיות שם ומלכות, וכן סעיף אחד:
 א אבל (א) ברורה שאינו בפה היבורה (ב) שם ומלכות אינה ברורה.

א' כל (א) ברכה שאין בה הובלה (ב) שם ומלכות אינה ברכה.

שער תשובה

באר היטב

וְהַיּוּ דָּחָרִים יוֹצְאִים עַל-יָּדָיו: (א) בְּפִרְוָתָה. הַהָּה בְּשָׁאָר דָּבָרִים חַמָּה מִפְתַּחַן. וְלֹא כַּאֲמָתָה מִשְׁמָעָ דְּשָׁבָר שָׁלֹטָן דַּיְן יָן יְשָׁלַׁו לְעַנְנָן זֶה. דָּקָא גַּבְּרַיְמִילְם לְקַפְּעַל עַל-לוֹ לְשָׁתוֹת בְּלֹא סְנוּחָה. וְכַן מִירִיכָשׁ שָׁקְוֹדָן קָעָד. וְכַמְ בָּדָ"מ. וְלֹא כַּדְקָן וְלֹא כַּבְּרָהָן: נַעֲגָנוּ עַל-שָׁוֹר בְּפִרְוָתָה וְכֵן. וְכַן פְּסָל הַשְׁמִינִי בְּפִשְׁטוֹת דַּעֲכָשׁוּ תּוֹיְשָׁר וּפִי-דְּקָשׁ בְּכָלְלָה פָּתָה בְּזִוְּנָה שָׁפָד קְבָדָן לְקָלָם. עַשְׁיָּה. אַקְלָל כְּפָחָה בְּמַבְּדָה דָּאָר בְּזִוְּנָה. טַב שָׁבָרָךְ בֶּל אַחֲרָךְ לְעַצְמָה. וְאַז לְזֹוּ מִתְּפַנְנָה. מַ"א. ע"ש: (7) בְּשָׁמְעָמָן.

ברקען ליטול, ליר ל"ש פיקון רט ס"ב, ודקם היל שוגג, מ"א:
 (ה) שם ופלכותו. והא דבתקפתו י"ח לא פקנו מלכיה, פרץ ב"י בשם קרא"ש, דרבנה וראשונה פינן דאית בה קאל נטורי חשוב כמו מלכיה, וכלהו

(ו') קיה בשוגג או באנס, כגון שונשוף הפוס אחר הברכה (ימ) וכחאי גוֹנוֹא, דבעת הברכה לא קיה לבטלה, או יוצאי אחרים על-ידי: (ט) שְׁפָקּוּגִין אַלְרִוִיִּים. והוא גמ' בון (בון להוציאים¹⁸), וכדקה מה בסעיף ג: (י') אָפְלוֹד לְאַוְעַנְתָּא. דקמ' לא לון דשומע קעונגה¹⁹, והרי הוא מכבר בטעמו²⁰. וכל זה לעניין לדעכבר, אבל לכהחלה, בלבד מה שמצויה לענות אמן על ברכה לבבפ' אונשס עוזים מצחה אחת, עד יותר יש חיבת כלכלה קיה לענות אמן בברכה שפchapן לצאת בה²¹, כדי להורות בפ' אונשס עוזים מצחה אחת, מצוה לברכת קמברך [אחרונים]. כתבו הפוסקים: אם בפ' אונשס עוזים מצחה אחת, מצוה לכהחלה שאחד ברכ' לקלל²², ד' ברבעם קורת מלך. וענן לעיל בסימן ו' בשערית' שובה סעיד-קעטן ה' [ז]. ובסימן ח' סעיף ה' ובמagna ברורה²³, ובסימן דצ"ה ובתבוחת-שור סימן יט: ג' (יח) בשמירת וכור. מdisktam, ממשמע דאבל ברכות קאי, (יט) ואפלול ברכות שם דרבנן בעניין דודוא שיבוכן לצאת ידי' המצויה, וכן משמע ברי"ט סעיף ה. וענן לעיל בסימן ס' במשנה ברורה סעיר-קעטן יט²⁴ ובאוור הילכה שם, יקסימן דעג בסעיף ו' ובאוור הילכה דבורה הפתוחיל ז'קזון: (יט) מוחלטת ועד סופה. וכן נני גם פכת 'ברוך' שבחולמה, דלא עדריך מכבר בטעמו בשרマルן איזה תבה (כ) מעקר הברכה דלא יצא ידי' חובצן, והרי משנה מפטבע ששבעו חכמים:

א) **כל ברכה.** קינו, בין ברכות הַמְצֻוֹת, בין ברכות אָוֹתָה שֶׁשׁ בה פתיחה וחותימה בין שאין בה אלא פתיחה בלבד, חוץ מברכה הנשמעה לחרפה, **וְגַם שָׁבַח** לברכה נקודה מצלמת לה שֶׁשׁ בוחלמה שם ופלכותו: **ב)** **שם ומלכותו.** וזה דברפלת שמוֹנָה-עָשָׂה לא תקנו מלכותו. תרץ בית-יוסף בשם הרא"ש, דברכה ראשונה פיו דאית

שער הארץ

(ל) ב"ח ותגער"א ועוד אחוּרנים: (יכ) בן מיח בפושטים ובכארוּת בפער"א: (ג) דען דינן יש הדר מצוח ביה, גודעיל במשנה ברורה סעיף ג' כתן: (ד) עטרת זקנים, והינו אף שלא ישיבה כלל, ודוקניא דמאי שפקה המחבר לעיל בסימן קסוד פער' יג בלא קבעו, והכי נמי ביה, ואכיבעומן איןו דוחש לקוביות: (טו) הרא לי הפקנאי שכתבתי במשנה ברורה סימן קצז עיפוי ד' דבר הפתחיל ב' כלול, עין שם: (טמ) פג'ן אכיבעומן וש'א: (טז) פג'ן אכיבעומן מלה דיסין רט: (טז) כללותי ביה מה שהביא נפריר מגדים במשכזות'ז'ק סימן קסוד⁽¹⁶⁾ ותקשיילו נפאנן רבי עקיבא איגר בחדרשו: (טז) ענן בפער' מגדים: (טז) אכיבעומן אם לא שמע איניה פבה שאליה מעקר קבוקה ושרשה, מפער' דצא קבוקה בעצמו אם דזלו. ענן קבוקה בסימן נת בבאואר הלכה ד' זה שם קש'ז, ענן לעיל בסימן קפוא פער' א' וסתם המחבר בדעה הרושונה גם קותתימה איןו מעכבר בדיעבד. עני בחדרשי רבי עקיבא איגר שם. וממענינו ממשם דגム סוקה הוא לא עפבו. נציריך עיין כתת:

ב תופעות שם (ג) ***זאת דילג** (ד) **שם או מלכות**, (ה) **יחסו ויברכו**, ***יבוֹאָפָלָו** לא דילג אלא כתבת **העולם**, **לבד אריך ווילאש** להיחס ולברכו. (ו) **דָמֵלָד** לבד אינה מלכית:

רדו ענית אמן אחר הברכות, ובו ד' סעיפים:

א' אין עונה אמן (א) אמר ברכותיו, אלא אחר שמי ברכות או יותר (ב) שם סוף ברכות. ובנהגו לענות אמן (ג) אחר 'יהלוך' ואחר 'ישפחים': הנה וניש אומרים שאן עוניין אמן רק לאחר ברכת (ד) 'בונה' (ה) ירושלים' בברכת המזון. וכן המנהג פשות במדינות אלו ולאין לשונת התוס' ומרדי ריש פ' שלשה שאכלו ומחרוי' חדש עיב. ובמקרה של ענות אמן אמר 'יהלוך' ו'ישפחים' יענה עם 'בן' אחר ברכת (ה) 'שומר עמו ישן' אל לעד' (בב' סי' נ'א): ב' **ביהושמע אחד מישראל מבקר אחת מכל הרכות, אף על פי** (ו) *שלא שמע כליה

באר היטב

בתקה דראשוֹה גַּרְיָא. בְּמַבְּרַכְתָּם פִּיא מַבְּרַכָּה: קַעַשָּׂה מַזָּה וְלֹא בְּרָךְ, אִם בְּרָךְ שָׁמָן שְׁמָן, שְׁלָמָה קְבָתָה בְּגַן צִדְקַתָּה פְּלָלִין וְסָחָה, קְבָרָךְ אִימָּר שְׁמָעַתָּה, אִכְּלָם שְׁמָתָה אוֹ כְּפָה וּלְבָלָא בְּקָה אַנְיָה חָזָר וּמְבָרָךְ אַתָּה עַשְׂתָּה, וְכֵן בְּלִפְנֵי אַבָּה, עַמְּאָה, וְעַמְּנָה, בְּסָמָךְ אַנְיָה עַזְוָר שְׁמָמָה עַל בְּסָק שְׁעָרָה. בָּאָם זָלָג בְּלִת קְעֻלוֹם זָרָרָךְ לְקֹרֵן וְלִבְרָךְ, עַשָּׂה:

אלשנה ברורה

בב' "האל הגדול" חשוב כמו מלכות^(ט), וכלו בתרה דראשנה
אגרירא, עזען שם עוד פרוצזים: (ג) ואם דלאג וכורו. אבל אם דלאג
(ט) מבחן אהקה, איןנו מעכב ברייעברדי^(טט): (ד) שם וכורו. עזען שלא
אאמיר כלל אפרהה, (ג) אבל אם אפר איזורה אחת, בגין 'אנני'
(ג) או 'אללהינו', נא: (ה) יתזר ויברע. הקתבר פריר ליונן
פתייהת קברנה דאית קה שם ומילכות, והוא פהין לעזען ברכה
שיעיש קה חתימה, אם דלאג השם בחתימה (ז) קרי כלא חטם כלל:
(ז) ד'מלך' לבד וכורו. ובספרא אבן-העוזר חולק על זה, ועוזן
ברבאיות הלהב גה אונרבו גה.

שערית תשובה

אם כן אחר ספירה שאותם נתקע לאות ב', ומפני מרופלמי פג שאלבו מזאה בעיניו אבן, ולא עוד אלא שזאה מלבוב שזאה בעיניו אבן, והוא שיבוז בזאה איז שפיבא ברם סי קס, ע"ש, וכ' שפיטם ראה למש' גבאים מארות ייב פיקן ה שם כל א' פוץ בזוא לזרש זפקון לחבוי שייאמר בהזאי זינעה אמן והור מקדש דהורי הפסק, ובבורי הביא זינע לה גיב מזבקי היב' סקון נ לאען בש' אם סטן קסן, ע"ש, זוקבי זפמ"א אלו הכאני לעיל בש"ט ע"ש:

באור ההלכה

קוקום אם אמר 'ה'פלך' ב'ה' קידיצה מסכברא דאיינו ח'ר' :
 * שלא שפַּלְאַ שפַּלְאַן. ען קמאנעה ביז'ה ב'מה שטבנ'ו דב'עין שישמען קובער' השם,
 הוא דעת קרא' ש'ומליך' ובנו י'נה. וועה דש'געה היא דעת ר'ש' וואר' ר'ע'ז
 [עד פוטקים, כמו שצ'ט' בשער' האיזן] ולכארה ה'לא זה על-בר'ה איר' בס'תם

(6) דברי-תודה בפקודת הרואה: (3) ולא גרע זה מabit עזבמא' בכימן קסן געיך' ריזא: (4) נראה פשות זה הוא כדיין אם הוניף איזה שם משבעה שמות שאים נומקין⁴ דצא קדייבר, דלא גרע פה מabit עזבמא': (5) וועל-דין לפי מה שאלטכטיט הפה' לעיל בסימן קפו שיעך א פקרשע' א דחטיפת הפקה מיעבב, אס-יכן ציריך לערוך ולברך: (6) הער'א בסימן נא: (7) ואם זהה או אפין אחר ברכה שעושה איש אחר, פלי' ברגל-גא אס ציריך לערוך ולברך: לט'ז' ברענץ אין איזריך לערוך ולברך, ולפאנ' אברטום איזיך⁵, עין שם בפער'א פעל'ל: (8) בית-יוסוף ומאנ' אברטום. וברכת התורה נמי לא היע' סמכות, דמאנת קדמוניות קיה שקרואשן סטלה לזרעה קניה מברך ברכה ואישועה וטאפרון ברכיה אפרורה, אס-יכן לא מקרך סמכות⁶ ויתר-ברכה אפרורה ברכיה מיחוד, ואין שיך איזריך אחר ברכת עצמו [מא]: (9) אהרוןים: (10) תלמידי ריבנו יונה ורא'ש וטור וויז'ו:



הַלְבּוֹת בְּרִבְתַּת הַפְּרוֹת סִימָן רַיֵּד רַטּוֹ

ביאורים ותוספים

2) ולגביו סיום ברכת 'אֶל יִשְׂרָאֵל' בתפילה שחרית, כתוב לעיל (ס"י ס"ק ל') בバイור שיטת הרמ"א, שאף שאינו נחسب להפסק בין גאולה לתפילה, מ"מ אין מנהגו לענות אמן אחר ברכת עצמה.

[משנ"ב ס"ק ג]
הנ"י מזכיר סמכותם.

3) אם סיים יחר עם החזון ברכת 'יְהִלְלָר' או 'ישתבח' או 'שומר עמו יִשְׂרָאֵל', אף שלשיטת הרמ"א אין לענות אחר ברכת עצמה, מ"מ בחב לעיל (ס"י נא ס"ק ג) שבאומן כוה רשותי לענות אמן, שיכול לסייע על דעת הרוב פוסקים הטובים כרעת הש"ע כאן, שבברכות אלו עונה אף אחר ברכת עצמה.

[משנ"ב ס"ק ד]

מִפְנֵי שָׁהוּא סָוֵף בְּרִכּוֹת שְׁהָם מִדְאֹרִיתָא, דְּבָרֵבֶת 'הַשּׁוֹב וְהַמְּטַבֵּב' קְנָא מִקְרָבָנָן⁴.

4) ואבל אכל שעור שבעה, שבכה"ג כל חיובו לבך ברכת המזון הוא רק מדרבנן [כמובואר לעיל ס"י קפ"ר ס"ק כב], כתוב בפרי מגדים (ס"י נא משב"ז ס"ק ב) ש"מ יענה אמן, שלא פלאו. וכשעונה אמן אחר 'בונה ירושלים', כתוב בש"ע לעיל (ס"י קפ"ח סעיף ב) שצעריך לענות אמן זה בלבד, כדי שלא יתגלו שברכות הטוב והמטיב אינה דאורייתא ויזללו בה. אמונם הרמ"א שם כתוב, שכשומננים, המנagua לאומרו בקהל. ובמשנ"ב (שם ס"ק ב) כתוב, שאף בשמברך ביהודי יכול לומר אמן זה בקהל, וכן נהוגים. וכשעונה אמן אחר 'בונה ירושלים', כתוב שם, שלא יאמר 'בונה ירושלים אמן', אלא ימחוץ קצת אחר חיבת ירושלים, ואח"כ יאמר אמן, כדי שלא יהא ממשע שוגם האמן מסיום הברכה הוא. וראה מה שברבנו שם.

[שעה"צ ס"ק ב]

ואם ענה אן אמר אחר ברכת פ"ש עוזה אליש אחר, פלו' בפ"לטא אם צריך לתקן ולתקן: לט"ז בדיעבד אין צורך לתקן ולתקן, ולפ"ג א"ק ב"ק פ"ק ג.

5) ולגביו מ"י שענה אמן בין הנחת תפילין של ד' לש' ראש, סתום לעיל (ס"י כה ס"ק לו ובעה"צ שם ס"ק ב) כרעת המגיא, והו הפסק וצעריך לחזור ולברך. וכותב הגרש"ז אויברבר (שב"כ פמ"ח סעיף ז והע' לט"מ) שיכון שנחלה בזוז הפסוקים, יש המתווים לענות אמן אף לכתהילה בין הברכה לאכילה, שכן בדיעבד אמן ענה אמן על אותו סוג ברכה [כגון שחברו בירך אותה ברכה שהוא בירך עכשווין אין זה נחسب הפסק ולא יברך שוב, אך אם ענה אמן על ברכה אחרת, נחسب הפסק אף בדיעבד].

[שעה"צ ס"ק ד]

אם אין לא קיומי סמכותם⁵

6) ולענין ברכות הפתירה, כתוב הברכי יוסף (ס"ק א) שעל המברך לענות אמן בסופן, אכן כתוב הכהן החים (ס"ק א) שלמעשה לא נהגו כן [אף בני ספרד הטובים כשו"ע].

[משנ"ב ס"ק ב]

"הַאֲלֵל קָדְזָל" ח'שוב כמו מלכות⁶.

2) וכן אם אמר 'ברך אתה ה' אבינו הגדול', או 'אב העולם', דעת הגרשייז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פכ"ב אחות הלהכה הע' 68) שמסתבר שיעצא ידי חובה בין שלושן 'אב' נחسب למלכות.

[משנ"ב ס"ק ג]

אבל אם דילג תפלה 'אַתָּה' אַינוֹ מַעֲכֵב בְּדִיעְבָּד⁷.

3) אבל אם דילג היבת 'ברוך', בחב לעיל (ס"י רינו ס"ק יט) שלא יצא, כיון שככל המודג תיבת שהיא מיעיך הברכה נחسب למשנה מਮטע שטבעו חכמים.

[שעה"צ ס"ק ג]

אם הקפיד לכך שם משכחה שמות שאינם נתקנון⁸ הוצא בדיעבד, שלא גנע כל זה מחייב רתקנאנא⁹.

4) והשמות שאין נתקנון, כתוב השורע (יוזד ס"י רינו ס"ט) שהם, הוייה, אדני-אלהם, אל-להם, ש-די, צבאות, ו'א גם אהיה-אש'er אהיה-ה. וראה מה שבכתב הט"ז שם (ס"ק ז), וברבמ"ט (פי' מהל', ייחדי החורה ה"ב) ובכسف' משנה שב.

5) ואם אמר 'השם יתברך', נראה מה מה שבכתב במשנ"ב למן (ס"י ריט ס"ק יז) שאין זה מועיל לברכה.

ואם אמר 'הרחמן', כתוב בשעה"צ לעיל (ס"י קיטו ס"ק ב) שמסתבר שלא יצא, משום שהוא אינו שמו של הקב"ה.

ואם אמר 'המקומ', במקומות הזהות ה', כתוב במשנ"ב שם (ס"ק נב) שסבירו בגין' שנחשב בהזכרת השם, אכן הסתפק בשעה"צ שם (ס"ק נב) שמא אין זה נחسب להזכיר ה' אלא בזמנן חוץ' שהיו קוראים לה' יתברך בלשון זו, אבל לא בזמנינו [וראה שיעורי מון הגור"ש אלישיב ברכות עמי' תלח].

סימן רטו

ענין אמן אחר הברכות

[משנ"ב ס"ק א]

כל קענ'ה אמן אחר ברכותיו הרי זה מקנה¹⁰.

1) וכן אם סיים ברכתו ייחד עם החזון, כתוב לעיל (ס"י נא ס"ק ג) שלא יענה אמן משום שנראה כעונה אחר ברכת עצמו, אלא אם כן סיים ברכה אחרת מהחzon שאו מותר לו לענות אמן.

ואם סיים ברכתו ייחד עם העיזור, הורה הגרשז'א (פתח הלהכה פ"ב הערא 7) שלאחר כדי דיבור מסוים ברכתו יכול לענות אמן על ברכת העיזור, אם הוא קורם שיכלה אמן מפי רוב העיזור.

[משנ"ב ס"ק ב]

שהוא גבר ברכות קרי'ת שם¹¹.



מילואים

הלבות ברכבת הפרות סימן ריב

המשך מעמוד קודם

[משנ"ב שם]

ואחריך לברך על הלווא"ז או על המרפקת תחילה שהם חסוקין, ואחר-כך מבורך על פין-שער¹⁵).

(15) וכן הטובל פת כיסין בקפה, וכוננותו בשבייל שנייהם, כתוב לעיל (ס"י קס"ק ס"ה) שיתור טוב שברך מומחה על הפת כיסין בלבד (שעה"ע שם ס"ק סג), ואחר נך יברך על מעט סוכר ברכת 'שהכל' להוציא את הקפה.

[משנ"ב ס"ק ה]

ולענין נטילת ידים, עין לעיל בסיון קנה עזיף-קפן י' במשנה ברפ"ה¹⁴).

(14) שנחלו האחרונים אם ציריך נטילת ידיים, והסיק במשניב שם שבפחות מכוביה בודאי יש לסרוק שלא להציריך נטילה, אבל בכיתת או בכיבזה יטול ידיים ולא יברך על הנטילה מוחמת ספק. אמנם לגבי האוכל מעט פת יחד עם שמן שוגוע מוחמת שחשש בגורנו, סרם במשניב לעיל (ס"י רב ס"ק כת) שאיןו ציריך ליטול ידיים [לשיטות שהפנת נחשת טפלה].

הלבות ברכבת הפרות סימן ריב ריד

המשך מעמוד קיד

לכתחילה שאחר יברך לבלם²² וכן, ובסימן ח סעיף ה ובמשנה ברורה²³).

(22) ובאופן שכמוה גאנטש מתנעפים בטלית חדשה, כתוב לעיל (ס"י ס"ק יד) שאמנם ברכת להעתך יכול לברך אחד לכולם, אבל ברכת 'שהחיטין' יברך כל אחד בעצמו.

(23) שם (ס"ק יג) כתוב שאף שיתור טוב שאחד יוציא את חברו לא נהגו כן עכשו, ויתacen שהוא משומש שאין כולם בקיאים להתכנס ליצאת להרציאו.

[משנ"ב ס"ק יח]

ועין לעיל בסיון ס במשנה ברורה עזיף-קפן¹⁴.

(24) שם הביא דעת המג"א שבעאות דרבנן אין ציריך כוונה, וכותב בשוש"ע מוכח שאינו מחלל בברך, ובכן משמע גם בביאור הגרא".

ולענין דעתך אם שמע ברכה בסתמא ולא כוון את הכוונה הטעבית, כתוב (שם, ולענין ס"י הפט ס"ק י) בשם המג"א (ס"י תפט ס"ק ח) שאף לפני השוע" שפסק שמעות צירכות כוונה לא יחוור ויברך, מפני שלענין ברכה שעריך להוציא שם שמים יש לחוש לדעה הסוררת שמעות אין צירכות כוונה. והיסיף בשעה"ע שם (ס"ק גג) שהא"ר כתוב לעין ברכת ספירת העומר שכן שהוא ענין דרבנן יש לחוש לדעה הסוררת שבעאות דרבנן יש לטו לפטוק להקל שאין ציריך כוונה דעת המג"א הג"ל.

סימן ריב

בכל ברכה ארייך לךיות שם ומילכות

[משנ"ב ס"ק א]

בין ברכות הנתקנן ובין ברכות דעתך¹⁶.

(1) לגבי מקיז דם שאומר לאחר ההקהה 'ברוך רופא חוליות', כתוב לקמן (ס"י רל ס"ק ז) שלא נהגו לאומרו בשם ומילכות, והוסיף בשעה"ע שם (ס"ק ט), שאף לדעת שיש לאומרו בשם, מכל מקום אין ציריך להוציא בו אלכות, כיוון שאינו בתורת ברכה, שהרי אין פותח בברכה, אלא הוא נמשך אחר ה'יהי רצון' שאמר קודם ההקהה. וכן תפילה הדרך חותם בה 'ברוך אתה ה' שומע תפילה' ואינו מזכיר מלכות, שאינה בתורת ברכה אלא רק בקשה וփילה בעלמא.

כשעומד בין ברכה יכול לעאת אבל לא באמצעות הברכה, שכן שיחיוב הבדלה חמור יותר מקידיש וקדושה, ובשמיותו התכוון ליצאת ידי חובה זה, אפשר שהוא נחשב כהפקם באמצעות הברכה. ובאופן שהמכוון ליצאת על ידי שומע בעונה, מביך באותה שעה גם בפיו, כתוב בביבה"ל ליקמן (ס"י רעה ס"ב ד"ה דתקש, בשם הגרא"א) שברכוו [בפיו] לבטלה.

והריצה ליצאת חצי ברכה בשמיעה וחצייה באמייה, כתוב החוזיא (או"ח ס"י בת ס"ק ז) שנראה שאינו יוציא, ונשאר בצריך עין על מה שכותב בשו"ת רעיק"א (מהדו"ק ס"י ז) שיטצא. אמונב בביבה"ל (שח) הביא את הרעיק"א. וכן במשניב לעיל (ס"י קפוג ס"ק בו) כתוב שאם שהוחש השומעים בשעה שהמבריך בירין, וудין לא גמר המבריך את הברכה, חזורים השומעים וمبرיכים בעצם ממקומ שפקח לשמייע את דברי המבריך, וכותב בספר שונה הלכות (ס"א) שנראה מיה שהמשניב חולק על החוזיא, וצין גם לדברי השוע"ע לעיל (ס"י כד ס"ק מ) לגבי היציא ידי חובה תפילה שמנה עשרה בשמיעה מהשע"ז, והשע"ז אומרת תחילת 'מודרים' בלחש, שיתכן שכול היחיד לומר בעצמו חיבות אלו. וכן לבריך דביהל לעיל (ס"י קב"ו ס"ב ד"ה ואם) לענין שליח ציבור שנשתתק בשלוש הברכות האחרונית של שמונה עשרה [שכתוב השוע"ע שם שמי שעומד תחתיו יתחול מיריצה]. שאם העומד תחתיו כיוון לשמייע מתחילה רצחה, אין ציריך לחזור אלא לתחילת הברכה שנשתתק בה, ואויל די לחזור באמצעות הברכה ממקומות שפקח [וראה שם בשוע"ע ימשנ"ב ס"ק ח]. וראה מה שכתבנו בס"י קפוג שם.

[משנ"ב שם]

עוד יותר יש חיוב לכתחילה לענות אמן בברכה שמתפנן ליצאת בה²¹.

(21) וכן המבריך יכול לעאת אם שעונה השומע, וכמו שכתוב הרמיה לעיל (ס"י קס"ז ס"ב). ובטעם הדבר כתוב המשניב שם (ס"ק ב), שעוניית האמן אף היא בכלל הברכה, ועל ידי עוניית האמן הברכה החשובה יותר [ובביבה"ל שם ד"ה והמבריך יבן] נשוא בדין זה בצריך עין].

[משנ"ב שם]

כתבו הפסוקים: אם כמה אנשים עוזים מזויה אתה, מזויה

